

Μήνυμα Προσκεκλημένου Εκδότη

Η “παρεξηγημένη” ασφάλεια και η “αφανής” ανθεκτικότητα

Αντισυνταγματάρχης ε.α. Κουκάκης Γεώργιος
Μέλος ΑΛΛΗΛΟΝ

Διεθνολόγος, Συγγραφέας, Κύριος Ερευνητής του ΚΕΔΙΣΑ, Research Associate of HERMES, Μέλος του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ., της ΑΛΛΗΛΟΝ και της Mercury Negotiation Academy, Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος του Προγράμματος «Σπουδές Ασφάλειας στη Μεσόγειο (BASIC)» του ΚΕΔΙΒΙΜ Πανεπιστημίου Αιγαίου
[Georgios Koukakis | LinkedIn](#)

Έχοντας θέσει ως προσωπικό στόχο την απομυθοποίηση –καθώς ακόμα και σήμερα συνοδεύεται από πολλές προκαταλήψεις– και συνάμα την ανάδειξη της σημασίας της πραγματικά πολυδιάστατης έννοιας της **ασφάλειας** (security) και της «άγνωστης» –καθώς οι περισσότεροι εστιάζουν στην αντιμετώπιση μίας κρίσης αφότου εκδηλωθεί και όχι στην κατάλληλη προετοιμασία μέσω της μείωσης των τρωτοτήτων– **ανθεκτικότητας** (resilience) στην Ελλάδα, πρότεινα στις αρχές του 2024 στον Ιδρυτή και Πρόεδρο της ΑΛΛΗΛΟΝ κ. Άγγελο Παγκράτη, τη δημοσίευση ενός τεύχους αφιερωμένο στην ασφάλεια και την ανθεκτικότητα, καθώς αποτελούν δύο έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους. Σχεδόν αμέσως, η πρότασή μου έγινε αποδεκτή ορίζοντας το 14ο τεύχος του περιοδικού ως το τεύχος που θα φιλοξενούσε τα εν λόγω άρθρα, προχωρώντας στην έκδοση του σχετικού εκδοτικού σημειώματος.

Σε αυτό, επιδιώκοντας αφενός μεν την αποσαφήνιση των στόχων του 14ου τεύχους, αφετέρου δε τη συμπερίληψη όσο το δυνατόν περισσότερων άρθρων τα οποία θα κάλυπταν όλες τις πτυχές των εν λόγω εννοιών, προχωρήσαμε στην παράθεση των επιμέρους συνιστωσών (κατηγοριών) αυτών, κάνοντας λόγο για την «παραδοσιακή» **στρατιωτική ασφάλεια/ανθεκτικότητα**, τη **δημόσια τάξη**, την **οικονομική ασφάλεια/ανθεκτικότητα**, την **ενεργειακή** και **επισιτιστική ασφάλεια** και την αντίστοιχη απεξάρτηση/αυτονομία που απασχόλησε έντονα τη διεθνή κοινότητα μετά την εισβολή ης Ρωσίας στην Ουκρανία, αλλά και την **περιβαλλοντική ασφάλεια** η οποία αποτελεί παγκόσμιο στόχο λόγω της κλιματικής κρίσης.

Αναφερθήκαμε επίσης στην **κυβερνοασφάλεια** και την **ψηφιακή ανθεκτικότητα** που επηρεάζουν σχεδόν κάθε τομέα πολιτικής αλλά και την καθημερινότητα των πολιτών, την ασφάλεια/ανθεκτικότητα των **κρίσιμων υποδομών** η οποία απασχόλησε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης λόγω της καταστροφής των υποθαλάσσιων αγωγών φυσικού αερίου Nord Stream στη Βαλτική η οποία σχετίζεται και με τη **θαλάσσια ασφάλεια**, την **πολιτιστική ασφάλεια** η οποία δυστυχώς απέκτησε επίκαιρο χαρακτήρα λόγω της υπόθεσης της μετατροπής της Μονής Χώρας στην Κωνσταντινούπολη σε Τέμενος, και την **υγειονομική ασφάλεια/ανθεκτικότητα**, η οποία από το 2019 και μετά –λόγω της πανδημίας COVID– βρίσκεται στο επίκεντρο της προσοχής σε συλλογικό αλλά και ατομικό επίπεδο, μέρος της οποίας είναι και η **ψυχική ασφάλεια/ανθεκτικότητα**.

Τέλος, παρουσιάστηκε η αλληλεξάρτηση της ασφάλειας/ανθεκτικότητας με την **αμυντική βιομηχανία**, την **τεχνολογία**, και τα **ανθρώπινα δικαιώματα**, η σχέση της με τη **μετανάστευση** και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, η –όχι και τόσο γνωστή– συνάφειά της με την **ανάπτυξη**, την **επιχειρηματικότητα** και τη **διακυβέρνηση**, καθώς και η επίδρασή της στα **ανθρώπινα δικαιώματα**, στον περιορισμό των οποίων (securitization) οφείλεται σε μεγάλο βαθμό η δυσφήμιση της ασφάλειας.

Επιπλέον, η εστίαση της προσοχής της πλειοψηφίας των δημόσιων φορέων και των πολιτών στα μέτρα **αντιμετώπισης** μίας απειλής/ κρίσης και όχι στα αντίστοιχα μέτρα **πρόληψης** και **αποκατάστασης**,

έχει συμβάλει στην ενασχόληση με τα ζητήματα που αφορούν την ασφάλεια και όχι με όσα αφορούν την ανθεκτικότητα, αν και η τελευταία είναι πάντα παρούσα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αντιμετώπιση των εκάστοτε απειλών ασφάλειας οδηγεί αναπόφευκτα –αλλά όχι αποκλειστικά– στην ανθεκτικότητα, μιας και η ανθεκτικότητα αφορά πρωτίστως στη **μείωση των τρωτοτήτων** και δευτερευόντως στην επιτυχή **διαχείριση των απειλών** με τις ελάχιστες δυνατές ζημιές, αλλά και την ταχεία **αποκατάσταση** και **ανάκαμψη** στο αρχικό (πριν την εκδήλωση των απειλών) ή καλύτερο επίπεδο λειτουργίας.

Όσον αφορά τα άτομα που εκδήλωσαν την επιθυμία να συνδράμουν στην εκδοτική αυτή προσπάθεια μέσω της εκπόνησης ενός άρθρου, το αποτέλεσμα οφείλω να ομολογήσω ότι ήταν κάτι παραπάνω από ικανοποιητικό τόσο από πλευράς **αριθμού άρθρων** όσο και από πλευράς **ποικιλίας της θεματολογίας** αυτών, καθώς συγκεντρώθηκε μία πληθώρα κειμένων που καλύπτει όλες σχεδόν τις συνιστώσες της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας. Ως εκ τούτου, ένα μέρος αυτών θα συμπεριληφθεί στο παρόν τεύχος και τα υπόλοιπα στο επόμενο. Κατόπιν των παραπάνω, είμαι στην ευχάριστη θέση να σας παρουσιάσω τους **αρθρογράφους** του 14ου τεύχους –τους οποίους ευχαριστώ θερμά για την συμβολή τους– καθώς και να αναφέρω με συντομία τις **θεματικές** των άρθρων τους στις γραμμές που ακολουθούν.

Ο **κ. Αλεβαντής Παναγιώτης** αποσαφηνίζει αρχικά ορισμένους βασικούς όρους που σχετίζονται με την **πολιτική προστασία** (civil protection), ενώ στη συνέχεια παρουσιάζει τις τρεις φάσεις της προστασίας, την οριζόντια δράση της ανάλυσης επικινδυνότητας και τη σημασία της εκπαίδευσης, ολοκληρώνοντας το άρθρο του αναφερόμενος στα κριτήρια καθορισμού προτεραιοτήτων και τους επιθυμητούς άξονες δράσης.

Ο **κ. Γιακουμής Άγγελος** μας μιλάει για τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της ασφάλειας και της **αεροπορικής ισχύος** (airpower) πραγματοποιώντας μία σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση του ορισμού της δεύτερης, αντλεί στοιχεία από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν, τη Λιβύη, το Μάλι και την Ουκρανία, καταλήγοντας στις πολιτικές και στρατηγικές διαστάσεις αυτής.

Ο **κ. Δασκαλάκης Εμμανουήλ** συμμετέχει με ένα άρθρο το οποίο αναδεικνύει τη σημασία της ασφάλειας σε σχέση με τις **καταστάσεις έκτακτης ανάγκης** (emergency situations), αναφερόμενος στις βασικές πτυχές της ασφάλειας, τους τύπους των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και τις σταδιακές ενέργειες που πρέπει να λαμβάνονται

σε ατομικό επίπεδο πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από αυτές, εστιάζοντας στους σεισμούς και τις πυρκαγιές.

Ο **κ. Καμονάχος Αθανάσιος** πραγματοποιεί αρχικά μία σύντομη ιστορική αναδρομή στο θεσμικό πλαίσιο κατοχύρωσης των **ανθρώπινων δικαιωμάτων** σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ακολούθως αναφέρεται στις περιπτώσεις περιορισμού αυτών για λόγους ασφάλειας, εξετάζει την επίδραση της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων και της τρομοκρατίας, και ολοκληρώνει το άρθρο του με την επισήμανση της σχέσης μεταξύ ασφάλειας και ελευθερίας.

Ο **κ. Κανελλόπουλος Αναστάσιος-Νικόλαος** μας εισάγει με το άρθρο του στο χώρο της **Ναυτιλιακής Βιομηχανίας** (Shipping Industry), τονίζοντας τη σημασία της **πληροφόρησης** (intelligence) για την ανάπτυξη της **οικονομικής και τεχνολογικής ανθεκτικότητας** (economic and technological resilience) των εν λόγω επιχειρήσεων σε σχέση με την ανάλυση μεριδίων αγοράς, την παρακολούθηση της τεχνολογικής καινοτομίας, καθώς και την παρακολούθηση των ζητημάτων που αφορούν το ρυθμιστικό πλαίσιο και τη συμμόρφωση στις νομικές απαιτήσεις.

Η **Δρ. Καψοκόλη Ελένη** επισημαίνει τον ψηφιακό ανασχηματισμό και τη ευρεία διασυνδεσιμότητα που διακρίνει τη σύγχρονη εποχή – γεγονός που αναδεικνύει τη σημασία της **ψηφιακής ανθεκτικότητας** (cyber resilience) στο χώρο του κυβερνοχώρου– αναφέροντας στη συνέχεια τις ενέργειες στις οποίες έχει προβεί η Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση των σχετικών απειλών και την καθιέρωση ενός ρυθμιστικού πλαισίου για τα εν λόγω ζητήματα.

Ο **Δρ. Παπανικολάου Ζαχαρίας** μας μιλάει για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αυξηθεί η παγκόσμια παραγωγή τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο με βιώσιμο τρόπο –ενέργεια που θα ενισχύσει σημαντικά την **επισιτιστική ασφάλεια** (food security)– μέσω της «βιώσιμης εντατικοποίησης», αντιμετωπίζοντας πρώτα άλλα ζητήματα όπως η λειψυδρία, η οποία σχετίζεται με την **υδατική ασφάλεια** (water security).

Ο **κ. Σιδηρόπουλος Νικόλαος** μέσα από το άρθρο του αναλύει τους λόγους για τους οποίους η Αίγυπτος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όχι μόνο για την **περιφερειακή ασφάλεια** (regional security) αλλά και για την **εθνική ασφάλεια** (national security) της Ελλάδας, αναδεικνύοντας τις συνιστώσες της **οικονομικής ασφάλειας** (economic security), της **ενεργειακής ασφάλειας** (energy security) και της **θαλάσσιας**

ασφάλειας (maritime security).

Ο **κ. Σωτηρίου Ορφέας-Κωνσταντίνος** κρούει τον κώδωνα του κινδύνου όσον αφορά την **πολιτιστική ασφάλεια** (cultural security) της Ελλάδας, καθώς μέσα από το άρθρο του παρουσιάζει τη συνάφεια της **αρχαιοκαπηλίας** με το οργανωμένο έγκλημα, το νομικό πλαίσιο και τις τάσεις που επικρατούν στην Ελλάδα, τα υπάρχοντα κενά, αλλά και τις υπάρχουσες δυνατότητες αλλαγής της συγκεκριμένης κατάστασης.

Ο **Δρ. Φαράντος Γεώργιος** και ο **Δρ. Ντουινιάς Γεώργιος** παρουσιάζουν τη μελέτη τους σχετικά με την Εργασιακή Υγιεινή & Ασφάλεια (occupational health & safety) στο χώρο της νοσοκομειακής περίθαλψης σε σχέση με την εφαρμογή **Βασικών Δεικτών Απόδοσης** (Key Performance Indicators), η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η λήψη περαιτέρω ενεργειών για την ανάπτυξη ενός νέου ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου.

Ο **κ. Χατζόβουλος Νικόλαος** τέλος, αναφέρεται στο **Σύνδρομο Επαγγελματικής Εξουθένωσης** (Burnout Syndrome) που συναντάται (και) στο χώρο των **υπηρεσιών ασφάλειας**, το οποίο απειλεί την ψυχολογική ασφάλεια (psychological security) των εργαζόμενων του συγκεκριμένου επαγγελματικού χώρου, και υποδεικνύει τρόπους εντοπισμού, πρόληψης αλλά και θεραπείας ώστε να αναπτυχθεί η ψυχική ανθεκτικότητα (psychological resilience).

Θα ήταν επίσης μεγάλη μου παράλειψη –εκμεταλλεούμενος το προνόμιο του Προσκεκλημένου Εκδότη που μου εμπιστεύτηκε ο Ιδρυτής και Πρόεδρος της ΑΛΛΗΛΟΝ κ. **Άγγελος Παγκράτης**, τον οποίο και ευχαριστώ μέσα από το δημόσιο αυτό βήμα που μου δίδεται– αν δεν εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου προς όλη τη **συντακτική ομάδα** του ελληλον, αλλά και **όλες/όλους όσους συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο** στην εκπόνηση και δημοσίευση του παρόντος τεύχους.

Ολοκληρώνοντας το παρόν μήνυμα –το οποίο ευελπιστώ ότι θα αποκαταστήσει (στο μέτρο του δυνατού) τη φήμη της ασφάλειας στο ευρύ κοινό και θα δώσει το έναυσμα σε περισσότερους νέους να ασχοληθούν σε επαγγελματικό και ακαδημαϊκό επίπεδο με τα ζητήματα που σχετίζονται με την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα– **θα ήθελα να προτρέψω τις νέες και τους νέους**, μιμούμενοι τον Ομηρικό Οδυσσέα, **να μη αφουγκράζονται τις «Σειρήνες» της εποχής μας αλλά να μείνουν προσηλωμένοι στην προσωπική τους Ιθάκη**, και εισακούοντας τα λόγια του Καβάφη **να εύχονται να είναι μακρύς ο** (ακαδημαϊκός και επαγγελματικός) **τους δρόμος χωρίς να καταδέχονται να ρωτούν αν θα νικήσουν ή θα νικηθούν, αλλά να πολεμούν** όπως έλεγε ο Καζαντζάκης, έχοντας κατά νου ότι μόνος τρόπος να αλλάξουν τον κόσμο είναι υιοθετώντας την ιδεολογία του Μαχάτμα Γκάντι, η οποία συνοψίζεται στην προτροπή:

«Γίνε εσύ η αλλαγή που θες να δεις στον κόσμο».

